31 Δεκεμβρίου 2019

Οι Λιγουτσιάρηδες αναβιώνουν και φέτος την παραμονή της Πρωτοχρονιάς από τον Σύλλογο Βλάχων Βέροιας

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Liyuciaru, Veria Λιγουτσιάρης, Βέροια (1912)

Liyuciaru, Veria

Λιγουτσιάρης, Βέροια (1912)

Φωτογραφία: «ΑΠΕ-ΜΠΕ»

Το έθιμο των "Λιγουτσιάρηδων" αναβιώνει φέτος, την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, ο Σύλλογος Βλάχων Βέροιας, σε μια προσπάθεια διατήρησης της παράδοσης των Βλάχων της περιοχής. Οι "Λιγουτσιάρηδες", μια ομάδα ανθρώπων, ντυμένων με βαριές κάπες και κουδούνια, επισκέπτονται σπίτια συγγενών, φίλων και γνωστών, τραγουδούν τα κάλαντα και με τον θόρυβο που κάνουν, προσπαθούν να ξορκίσουν τα κακά πνεύματα. Πρόκειται για μια χαρακτηριστική περίπτωση Χριστουγεννιάτικων εθίμων με μεταμφιέσεις στις οποίες κυριαρχούν μάσκες, κουδούνια και προβιές.

Η παράδοση, άλλωστε, προβλέπει, μόλις ξημερώνει η Πρωτοχρονιά, πριν να ανατείλει ο ήλιος, οι "Λιγουτσιάρηδες" να επιστρέφουν στα σπίτια τους. Την ίδια ώρα, ο πιο ηλικιωμένος του σπιτιού πηγαίνει στη βρύση της αυλής την οποία αλείφει με βούτυρο, κάνοντας τρεις φορές το σχήμα του σταυρού, ώστε τα αγαθά να ρέουν όλο το χρόνο μέσα στο σπίτι. Ετοιμασίες κάνουν και οι γυναίκες του σπιτιού για να πάνε στην εκκλησία.

"Το έθιμο αναβίωνε στη Βέροια ως και τη δεκαετία του '60, ωστόσο έκτοτε ατόνησε και πέρσι, για πρώτη φορά μετά από τόσα χρόνια, το αναβίωσε ο Σύλλογος Βλάχων Βέροιας" εξηγεί στο ΑΠΕ – ΜΠΕ, ο πρόεδρος του Συλλόγου, Δημήτρης Πίσκος. Σύμφωνα με τον ίδιο, η αναβίωση του εθίμου στα τέλη του 2018 προκάλεσε ρίγη συγκίνησης, ιδιαίτερα στους ηλικιωμένους Βλάχους, κατοίκους της Βέροιας, που δάκρυσαν στο άκουσμα του ήχου των κουδουνιών.

Φωτογραφία: «ΑΠΕ-ΜΠΕ»

Φέτος και πάλι οι προετοιμασίες ξεκίνησαν από νωρίς, ώστε να ξαναβγούν στους δρόμους οι “Λιγουτσιάρηδες”. Για την αναβίωση του εθίμου χρησιμοποιήθηκαν

στοιχεία από το αρχείο του Συλλόγου Βλάχων Βέροιας ενώ σύμφωνα με κείμενα του ερευνητή Τάκη Γκαλαίτση, μέλους της επιστημονικής επιτροπής του Συλλόγου, θα ηχήσουν και φέτος τα κάλαντα με τους γνωστούς στίχους:

Λιγουτσιάρης έρχιτι

Γινάρης ξημερώνει

Φραγκίτσα δω, Φραγκίτσα κει,

Φραγκίτσα πάει στη βρύση

με το γκιουρντάνι στο λιμό

με το σπαθί στη μέση

σα φέτο παλικάρια μου

σα φέτο και του χρόνου...

Τα ίδια κείμενα αναφέρουν ότι στο παρελθόν, τα παιδάκια, προσπαθούσαν να αναγνωρίσουν κάτω από τις χειροποίητες μάσκες κάποιο συγγενικό πρόσωπο καθώς ο πατέρας τοποθετούσε νομίσματα πάνω στις πάλες, στα γυμνά σπαθιά τους. Μόνο ο αρχηγός ήταν ξέσκεπος. Τα τραγούδια των Λιγουτσιαρέων ήταν ποικίλα: στους τσελιγκάδες μιλούσαν για πρόβατα, στα παιδιά για γράμματα, στους νέους εύχονταν να βρουν ταίρι.

Το έθιμο αναβιώνει σήμερα σε πολλές περιοχές, όπως η Καστοριά, και γίνεται πόλος έλξης πολλών επισκεπτών. Στην Τούρια και την Κρανιά των Γρεβενών επιβιώνει ως σήμερα και το όλο δρώμενο με γαμπρούς και νύφες , με τα γιαταγάνια και τις πάλες, με χορούς και τραγούδια προκαλεί έντονο ενδιαφέρον και συμβάλλει στη συλλογική διασκέδαση.

Φωτογραφία: «ΑΠΕ-ΜΠΕ»

Σύμφωνα με τον κ. Γκαλαίτση, δυο σημεία στο έθιμο των Λιγουτσιαρέων είναι άξια

προσοχής. Αν ένα μπουλούκι από “Λιγουτσιάρηδες” συναντιόταν με ένα άλλο, ακολουθούσε σύγκρουση. Αν υποχωρούσε το ένα και δήλωνε υποταγή, αναγκαζόταν να περάσει κάτω από το σχήμα “Π” που σχημάτιζε το μπουλούκι που νικούσε με τα σπαθιά του. Αυτό ανακαλεί στη μνήμη των κατοίκων της Μακεδονίας, τη συνήθεια των Ρωμαίων που ανάγκαζαν τους ηττημένους να περνάνε κάτω από τα ακόντιά τους σε ένδειξη υποταγής, συνήθεια που οδήγησε αργότερα στις αψίδες του Θριάμβου. “Μνεία αυτού του εθίμου κάνουν οι άγγλοι αρχαιολόγοι Wace και Thomson στο βιβλίο τους, “Νομάδες των Βαλκανίων”, οι οποίοι αναφέρουν ότι η σύγκρουση ανάμεσα σε δυο μπουλούκια , στη Βέροια γύρω στα 1911-1914, ήταν τόσο σφοδρή που ένας σκοτώθηκε και από τότε αυτό το μέρος ονομάζεται La liyuciarlu,” αναφέρουν τα σχετικά κείμενα.

Το δεύτερο αξιοσημείωτο στοιχείο είναι ότι ενώ οι Βλάχοι της Βέροιας αυτό το έθιμο το τηρούν την Πρωτοχρονιά, οι Βλάχοι της Πίνδου και της Θεσσαλίας το αναβιώνουν τον Μάρτη, στις Αποκριές. Το γεγονός αυτό αποδίδεται στο ότι το έθιμο είχε σχέση με την Πρωτοχρονιά που παλιότερα ήταν η πρώτη του Μάρτη. Όταν αργότερα η αρχή του χρόνου μετατοπίστηκε το Γενάρη, οι Βλάχοι της Μακεδονίας μετέφεραν και το έθιμο το Γενάρη, ενώ οι υπόλοιποι το διατήρησαν τον Μάρτη.

Σχετικά με την ονομασία του, ο Σύλλογος Βλάχων αναφέρει πως ορισμένοι το ταυτίζουν με το Rogatsiarlu, τα ρογκάτσια, από το λατινικό ρήμα rogo που σημαίνει ζητώ και το ουσιαστικό rogator που σημαίνει αυτός που ζητάει. Αναφέρεται, άλλωστε, σε ομίλους παιδιών που στα Βλαχοχώρια, στο πνεύμα της αλληλεγγύης και της συλλογικότητας μάζευαν χρήματα, για να ενισχύσουν τους οικονομικά ασθενέστερους. Άλλοι ανάγουν το έθιμο στους ομίλους οπαδών που στα ρωμαϊκά χρόνια, γυρνώντας από σπίτι σε σπίτι, ζητούσαν ψήφο στις δημαρχιακές εκλογές. Μελετητές διαβλέπουν στο έθιμο ακόμη αρχαιότερες καταβολές και το συνδέουν με τη γέννηση του Δία και το χορό των Κουρητών, για να μην ακουστούν τα κλάματα του νεογέννητου Δία.

Πηγή: **ekirikas.com**